

KORRALDUS

08.06.2026 nr DM-129151-37

Sämi liivakarjääri keskkonnaloa nr KL-523578 andmine

1. OTSUS

Arvestades Rakvere Vallavalitsus 12.03.2025 esitatud keskkonnaloa taotlust ja võttes aluseks veeseaduse (VeeS) § 191 lg 1, maapõuseaduse (MaaPS) § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 41 lg 1 p 1 ja 4, lg 4, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 53 lg 1 p 4, lg 2 p 2 ja 3, § 61 lg 1 ja 2 otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Anda Rakvere Vallavalitsus tähtajaline keskkonnaluba nr KL-523578 kehtivusajaga 15 aastaks aadressil Sämi liivakarjääri Sämi küla, Rakvere vald, Lääne-Viru maakond (katastritunnus 77002:004:0120) asuvale Sämi liivakarjäärile maavara kaevandamiseks ja vee erikasutamiseks.

1.2. Määrata keskkonnaloale nr KL-523578 lubatud kaevandamisvee kogused väljalaskmete ja saasteainete kaupa (tabel V4), väljalaskmete seirenõuded (tabelid V7), meetmed, mis aitavad vähendada vee erikasutuse mõju ja nende täitmise tähtajad (tabel V16) ja nõuded teabe esitamiseks loa andjale (tabel V17).

1.3. Määrata keskkonnaloale nr KL-523578 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse peatükis 3.4 "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.4. Avalikustada Rakvere Vallavalitsuse keskkonnaloa nr KL-523578 andmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadeanded.

2. ASJAOLUD

2.1 Taotluse läbivaatamine

Rakvere Vallavalitsus esitas 16.07.2024 Keskkonnaametile taotluse nr T-KL/1024628 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (edaspidi KOTKAS) 16.07.2024 numbriga DM-129151-1). Nõuetekohane taotlus nr T-KL/1024628-3 esitati 12.03.2025 (registreeritud KOTKAS numbriga DM-129151-10). Menetluse aluseks on 12.03.2025 esitatud parandustaotlus nr T-KL/1024628-3.

Luba taotletakse liiva kaevandamiseks aadressil Sämi liivakarjäär, Sämi küla, Rakvere vald, Lääne-Viru maakond (katastritunnus 77002:004:0120) munitsipaalomandis olevale kinnistule.

Sämi liivakarjäär paikneb Viru lavamaal, Kunda jõe paremal kaldal. Edelasuunalise kaldega maapinna absoluutkõrgus on 60...62 m. Pinnakatte paksus geoloogilise kaardistamise andmeil on 10...40 m. See koosneb jää-, jääjõe- ja jääjärve setetest. Aluspõhjas avanevad Kesk- ja Ülem-Ordoviitsiumi lubjakivid. Ala läbib Ahtme rike.

Mäeeraldisel kirdeosas on maavara pealmised kihid esindatud valdavalt väga peeneteraliste liivadega, mis vastavad enamuses ehitusliivale esitatavatele nõuetele ning kuuluvad ehitusliiva plokk 1 aT koosseisu. Ploki 1 lamamis ning mäeeraldisel kesk- ja edelaosas lasuvad valdavalt ülipeeneteralised liivad, mis kuuluvad täiteliiva plokk 3 aT koosseisu.

Sämi liivakarjääri ala kattub osaliselt Toolse fosforiidimaardla (registrikaardi nr 193) fosforiidi passiivne reservvaru 15. plokiga ning Pada uuringuvälja (registrikaardi nr 4) põlevkivi passiivse reservvaru 4. plokiga. Kaevandamistegevus neid maardlaid ei mõjuta.

Mäeeraldisel pindalaks taotletakse 10,10 ha ja selle teenindusmaa pindalaks 13,08 ha ning loa kehtivusajaks 15 aastat. Mäeeraldisega soovitakse hõlmata Sämi liivamaardla (registrikaardi nr 412) ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokki 1 ja täiteliiva aktiivse tarbevaru (aT) plokki 3 täielikult. Sügavuti on mäeeraldisel piiriks aktiivse tarbevaru ploki 3 lamamis. Kaevandamiseks taotletav maavara leiab kasutust ehituse ja teedehituse valdkonnas. Kaevandatud maa korrastatakse veekoguks ja metsamaaks.

Seisuga 30.05.2024 on varukogused järgmised:

1 plokk ehitusliiva aT varu kogus on 32,774 tuh m³, millest kaevandatav varu kogus on 25,774 tuh m³;

3 plokk täiteliiva aT varu kogus on 329,511 tuh m³, millest kaevandatav varu kogus on 266,511 tuh m³ (osaliselt allpool põhjaveetasel).

Kaevandatav maavara asub osaliselt allpool põhjaveetasel. Maavara keskmiseks aastamääraks taotletakse 20 tuh m³.

Ettevõtte taotleb tähtajalist luba heitvee (sh sademevesi, jahutusvesi, kaevandamise käigus eemaldatav vesi) ja/või saasteainete juhtimiseks suublasse või põhjaveetesse, maavara kaevandamiseks.

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (*MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaval taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaval taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 984 eurot on tasutud kahes osas (25.06.2024 ja 16.01.2025) riigilõivuseaduse § 136² lg 1 p 4 kohaselt (kehtinud redaktsiooni alusel).

Keskkonnavalua taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja (Eesti Geoloogiateenistus 18.03.2025 nr 13-1/25-470; registreeritud KOTKAS dokumendina DM-129151-11).

Piirkonna varasem kaevandamistegevus ja ümbritsevad asjaolud, millega peab arvestama

Varasemalt on Sämi liivakarjääris kaevandatud maavara keskkonnavalude nr LVIM-019 (loa omaja Osäühing KOHALA SF, loa kehtivusaeg 24.05.2001 - 01.06.2011) ja L.MK/320835 (loa omaja Sämi liiva OÜ, loa kehtivusaeg 20.09.2011 - 30.05.2024) alusel. Liivakarjäärist sademevee ärajuhtimiseks suublasse oli väljastatud Sämi liiva OÜ-le ka keskkonnavalua nr L.VV/327102 (kehtivusaeg 01.01.2016 - 05.06.2024).

Varasema kaevandamistegevuse käigus on taotletava mäeeraldise piirest eemaldatud enamus maavaral lasuvast katendist. Katend on ladustatud mäeeraldisele vallidesse. Edasise kaevandamise käigus tuleb mäeeraldisel olevad katendi vallid ladustada ümber vastavalt vajadusele.

Umbes 2,2 ha suurusel alal, mäeeraldise piires, on raadamata mets ja eemaldamata katend. Mäetööde liikumisel kaevandamata alani tuleb mets raiuda ning kändu juurida. Koorimata kattepinna mahus 7 tuhat m³ koosneb juurtega kasvukihist, mullale esitatavatele nõuetele vastavat katendit geoloogiste uuringutega eraldatud ei ole. Kattepinna eemaldatakse buldooseriga ja vallitatakse kuni 3 m kõrguste aunadena teenindusmaale. Juba vallitatud ja vallitav kattepinna (kokku ~28 tuhat m³) kasutatakse ära mäeeraldise teenindusmaa korrastamistöödel.

Kaevandamise tulemusel moodustub karjääri süvend, mis täitub veega. Veekogu oodatav veetase on 57 m, mis on määratud väljavoolu kraavi põhja kõrgusega mäeeraldise piiril (kraavi põhja kõrgus ca 56,5 m).

Looduslikke veekogusid mäeeraldisele ei jää. Lähimaks veekoguks (veeseaduse § 3 mõistes) on Kunda jõgi (Eesti Looduse Infosüsteemi, edaspidi *EELIS* kood VEE1072900), mis jääb Sämi liivakarjäärist ca 420 m kaugusele edela-lääne suunda. Vee väljavool karjäärist (väljavoolukraav, koordinaadid: X-6584580; Y-647654) (on madalamast läänepoolsest süvendist Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), mis suubub Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911). Kolgaküla kraav, mis on ühtlasi ka Kolga maaparandussüsteemi eesvool (maaparandussüsteemi kood 11072900200900011M), suubub omakorda Kunda jõkke. Kunda jõe koondseisund (2019) lõigul Anguse jõest Kunda Jaama tn sillani, on halb. Jõe halb seisund on tingitud antud lõigul orgaaniliste ja mineraalväetiste kasutusest põllumajanduses. Maavara kaevandamine ja nõuetekohase sademevee ärajuhtimine, ei mõjuta eeldatavasti negatiivselt Kunda jõe seisundit.

Sämi hüdromeetriaajaam, kus mõõdetakse mh Kunda jõe vooluhulka, asub liivakarjäärast ca 560 m kaugusel läänes. Kunda jõe pikaajaline keskmine vooluhulk on 4,334 m³/s. Taotluse kohaselt juhitakse aastas liivakarjäärast ära 20725 m³ vett, mis teeb keskmiseks vooluhulgaks 0,0007 m³/s. Lähtuvalt eelnevast lisanduv vooluhulk Kunda jõe mõju ei avalda.

Keskkonnaloa menetluse käigus Rakvere Vallavalitsuse tellimusel koostati Sämi liivakarjääri hüdrogeoloogilise eksperthinnang (KOTKAS 10.09.2025 numbriga DM-129151-24). Lääne-Virumaa Rakvere valla Sämi liivakarjääri hüdrogeoloogiline eksperthinnang on koostatud Maves OÜ poolt (töö number 25075, 2025 a.). Eksperthinnangus toodi välja, et vaadeldaval alal on põhjavee Kvaternaari veekiht seotud liivadega. Selle vabapinnalise veekihi põhjavee tase on olnud 3,5...4,0 m sügavusel maapinnast (EGF 6757). Ala ülevaatuse ajal (02.09.25) oli Kvaternaari veekihi veetase lähiümbruse salvkaevudes 1,55...2,85 m sügavusel maapinnast, absoluutkõrgusel 58,16...58,41 m. Veetase karjääri süvendites oli samal ajal absoluutkõrgusel 57,11...58,83 m. Veetase oli madalam karjääri läänepoolses osas ja kõrgem sellest eraldatud idapoolses osas. Vee väljavool karjäärast on madalamast läänepoolsest süvendist. Süvend drenib Kvaternaari veekihi põhjavett. Suhteliseks veepidemeks liivades leviva veekihi ja järgmise lubjakivides leviva Siluri-Ordoviitsiumi veekihi vahel on vähese veejuhtivusega saviliiv ja liivsavi (EGF 6757). Lähiümbruse puurkaevude andmeil on Siluri-Ordoviitsiumi veekihi veetase jäänud erinevatel aegadel 5...11 m sügavusele maapinnast absoluutkõrgusele 49...54 m. Veekiht on survealine. Ala ülevaatuse ajal oli veetase Jüsmä katastriüksuse puurkaevus 7,70 m sügavusel maapinnast, absoluutkõrgusel 53,66 m.

Sämi liivakarjääri mäeeraldise lamam jääb absoluutkõrgusele 53...59 m. Veetase karjääri madalamas osas oli absoluutkõrgusel 57,11 m, ehk karjääri kuivana hoidmiseks tuleb veetaset alandada maksimaalselt 4 m (absoluutkõrguseni 53 m) ning kui soovitakse kaevist kuivana hoida, tuleb ära pumbata ka sademevesi. Mõjuraadiuseks on sel juhul 400 m. Juhul kui on tehnoloogiliselt võimalik liiva välja kaevata vee alt alandades veetaset näiteks 2 m väheneks pumpamise mõjuraadius 200 m-ni.

Karjääri lähiümbruses paikneb 3 salvkaevu: Raudla, Tammoja ja Jüsmä. Jüsmä salvkaevu ei kasutata. Raudla ja Tammoja salvkaevud paiknevad karjäärast vastavalt 140 m ja 265 m kaugusel. Eeltoodust tulenevalt on salvkaevud karjääri mõjuraadiuses.

Karjääri lähiümbruses asub neli puurkaevu Sarapmäe (PK-1, EELIS kood PRK0050881), Põdra (PK-2, EHR kood 220511766), Jüsmä (PK-3) ja Vilepilli (PK-4, EELIS kood PRK0022508). Need puurkaevud jäävad 180...270 m kaugusele karjäärast. Puurkaevud võtavad vee Siluri-Ordoviitsiumi veekihi. Kaevude sügavused on 15...46 m ja need on varustatud manteltorudega, millede pikkus on 12...31 m. Ehitisregistri (EHR) andmetel asub Põdra kinnistul kaev, kuid Jüsmä kinnistul EHR andmetel kaevu ei ole. Jüsmä ja Põdra kinnistute puurkaevud ei ole kantud ka Eesti Looduse Infosüsteemi, mistõttu ei ole nad märgitud ka Maa- ja Ruumiameti kitsenduste kaardile.

Puurkaevud on sügavad ja võtavad vee Siluri-Ordoviitsiumi veekihi. Kvaternaari veekihi veetaseme alandamine absoluutkõrgusele 53 m neile mõju ei avalda. Eksperthinnang teeb ettepaneku veetaseme seireks Raudla katastriüksuse salvkaevus (SK-1), mis võib karjäärast vee

väljapumpamise mõjul kuivaks jääda. Kuigi vee väljapumpamist karjäärist ei kavandata (veealune varu väljatakse pöördkoppekskavaatoriga, mis tõstab materjali astangu peale nõrguma, misjärel laetakse see edasi kalluritele), on Keskkonnaameti hinnangul põhjendatud veetaseme seire teostamine Raudla katastriüksuse (77002:004:0440) salvkaevust ja ettevaatusprintsipiibist lähtudes ka Tammoja katastriüksuse (77002:004:0421) salvkaevust.

Varem kehtinud Sämi liivakarjääri keskkonnalubade L.MK/320835 ja L.VV/327102 kohaselt tuli teostada vee seiret Sarapmäe ja Jüsmä kinnistute kaevudes ning karjääri väljavoolukraavis.

Arvestades eelnevat on asjakohane veeseire teostamine nii väljavoolukraavist kui ka Raudla ja Tammoja katastriüksuste salvkaevudest.

Mäeeraldis jääb suhteliselt kaitstud, kirde osas vähesel määral ka nõrgalt kaitstud põhjaveega alale.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine taotletava karjääri mõjupiirkonnas alasid, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid oleks ületatud või võidakse ületada. Karjäär ei asu tiheasustusalal. Lähim elamu paikneb taotletava Sämi liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaast loode suunas ~139 m kaugusel Raudla kinnistul (katastritunnus: 77002:004:0440). Lähiumbrusesse jääb veel teisigi hoonestatud kinnistuid: Sarapmäe (77002:004:0011), Põdra (77002:004:0280), Jüsmä (66101:001:0574), Tammoja (77002:004:0421), Vilepilli (77002:003:0004).

Sämi liivakarjääri kinnistule (77002:004:0120) jääb pärandkultuuri objekt Liivakarjäär (EELIS ID [81287518](#); inventeeritud 21.07.2009). Andmebaasis on objekti kohta märgitud, et tegemist on ammendatud liivakarjääriga, kus kohati kasvavad hallid lepad, kased ja osaliselt on ala vee all. Objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest on säilinud 50-90%. Karjääriala korrastamisel veekoguks ja metsamaaks, pärandkultuuri objekt ei säili. Kahjustada saab see juba karjääris kaevandamistegevuse käigus. Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse all, vaid nende säilimine on eeskätt maaomanike endi kätes. Kuna ala ei ole riikliku kaitse all, siis seadusest otsest kohustust pärandkultuuriobjekti säilitamiseks ei tule. Taotluse menetlemisel tuleb arvestada haldusmenetluse seaduse § 3, mis sätestab, et haldusmenetluses võib piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Halduse õigusakt ja toiming peab olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes.

Lähim arheoloogiamälestis on asulakoht (kultuurimälestiste registrinumber [10496](#)), mis jääb ca 560 m kaugusele põhja. Kavandatav tegevus seda ei mõjuta.

Sämi liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaal ja selle vahetus läheduses ei asu Eesti looduse infosüsteemi (EELIS, Keskkonnaagentuur) andmetel Natura 2000 linnu- ega loodusalasid, looduskaitsealasid ja kaitstavaid looduse üksikobjekte. Lähim kaitseala, Sämi maastikukaitseala (EELIS kood KLO1000274), jääb liivakarjäärist ~2,4 km kaugusele ida suunda. Umbes sama kaugusele loode suunda jääb ka kaitsealune Uhtna mõisa park (EELIS kood KLO1200169). Sämi maastikukaitseala kuulub Natura 2000 võrgustikku Sämi loodusalanana (EELIS kood

RAH0000363). Arvestades karjääri ja kaitstavate alade kaugust üksteisest, on mõju kaitstavatele aladele välistatud.

Kaitsealuste liikide elupaikadest on karjäärile lähimad II kategooria kaitsealuse liigi paksukojaline jõekarp (KLO9200067) ja III kaitsekategooria liigi euroopa harjus (KLO9102042) elupaigad, mis jäävad Kunda jõkke. Kunda jõgi kuulub kogu ulatuses lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse (keskkonnaministri 15.06.2004 määrus nr 73). Kui peetakse kinni keskkonnalooga seatud nõuetest, ei ole ette näha olulise mõju avaldumist Kunda jõele ega seal elavatele liikidele.

Sämi liivakarjääri mäeeraldis jääb Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt edela osas vähesel määral roheline võrgustiku alale. Sõmeru valla üldplaneeringu kohaselt Sämi liivakarjäär kohaliku tasandi rohevõrgustiku alale ei jää, kuid arvestada tuleb Lääne-Viru maakonnaplaneeringuga. Rakvere valla koostamisel oleva üldplaneeringu kohaselt jääb karjääri ala kavandatavale rohevõrgustiku koridori alale. Kõikide planeeringute kohaselt jääb Sämi liivakarjääri mäeeraldis liivamaardla alale. Karjääride rekultiveerimisel tuleb tagada ja parendada roheline võrgustiku toimimist. Sõmeru valla üldplaneering näeb ette kaevandatud alad rekultiveerida metsaks. Koostamisel olev Rakvere valla üldplaneering näeb Sämi liivakarjääri alale peale karjääri korrastamist supelranna maa-ala. Kaevandatud maa on kavandatud korrastada veekoguks ja metsamaaks. Vastuolu eelnimetatud planeeringutega ei ole.

2.2 Taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Loa andja edastas esmase taotluse 16.07.2024 keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Rakvere Vallavalitsusele (edaspidi kohalik omavalitsus; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

Loa andja teavitas avalikkust loa menetluse algatamisest 02.04.2025 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitas piirinaabreid ja mõjutatud isikuid taotluse esitamisest (registreeritud KOTKAS 02.04.2025 numbriga DM-129151-12; KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2). Loa andja otsustas jätta ajalehes teade avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Eraisik K.V. esitas arvamuse taotluse osas 08.04.2025 (registreeritud KOTKAS 09.04.2025 numbriga DM-129151-14). Keskkonnaamet vastas selgitustaotlusele 07.05.2025 kirjaga nr DM-129151-16.

Eraisik M.M. esitas arvamuse 09.04.2025 (registreeritud KOTKAS-s dokumendina nr DM-129151-15). Keskkonnaamet vastas selgitustaotlusele 07.05.2025 kirjaga nr DM-129151-17.

Eraisik M.A. esitas arvamuse 19.05.2025 (registreeritud KOTKAS dokumendina nr DM-129151-18). Keskkonnaamet vastas selgitustaotlusele 18.06.2025 kirjaga nr DM-129151-21.

Eraisik P.Ü. ja M.R. esitasid 23.05.2025 arvamuse (registreeritud KOTKAS dokumendina nr

DM-129151-19). Keskkonnaamet vastas selgitustaotlusele 20.06.2025 kirjaga nr DM-129151-22.

Loa andja teavitas menetluse algatamisest ning küsis kohalikult omavalitsuselt täiendavalt arvamust (registreeritud KOTKAS 02.04.2025 numbriga DM-129151-13) nõuetekohaseks tunnistatud taotluse kohta (KeÜS § 43 lg 2¹, MaaPS § 49 lg 6).

Rakvere Vallavolikogu 28.05.2025 otsusega nr 173 kooskõlastas Rakvere Vallavalitsuse Sämi liivakarjääri keskkonnavalda taotluse (registreeritud KOTKAS 30.05.2025 numbriga DM-129151-20).

Keskkonnaamet tegi menetlusest teatamisel ja eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (HMS § 50 lg 2 p 1, lg 3). Avalikku arutelu ei korraldatud kuna vastavat ettepanekut ei laekunud.

Loa andja teavitas 13.03.2026 loa andmise otsuse eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja saatis menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (13.03.2026 kiri nr DM-129151-26; HMS § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4, KeHJS § 11 lg 2²).

Eelnõudele esitati ettepanekuid (vt korralduse peatükist 3.5).

Keskkonnaamet kaalus esitatud ettepanekuid ja edastas Rakvere Vallavalitsusele Sämi liivakarjääri keskkonnavalda eelnõu kõrvaltingimuste muutmissettepaneku 16.04.2026 kirjaga nr DM-129151-33. Rakvere Vallavalitsus vastas ettepanekute osas omapoolse seisukohaga 04.05.2026 kirjaga nr 8-3/402-1 (registreeritud KOTKAS 05.05.2026 numbriga DM-129151-34). Loa eelnõud täiendati vastavalt loa eelnõu kohta tulnud ettepanekutele ja Rakvere Vallavalitsuse seisukohale.

HMS § 49 lõige 4 sätestab, et kui eelnõud või taotlust muudetakse pärast väljapanekut isiku kahjuks, kelle õigusi eelnõu või taotlus puudutab, teavitab haldusorgan teda sellest ning annab talle võimaluse tutvuda eelnõu või taotlusega ja esitada selle kohta ettepanekuid ja vastuväiteid.

Keskkonnaamet edastas täiendatud Sämi liivakarjääri keskkonnavalda eelnõud tutvumiseks menetlusosalistele, sealhulgas loa taotlejale ja kohaliku omavalitsuse üksusele 21.05.2026 kirjaga nr DM-129151-36, arvamuse avaldamise tähtajaga 04.06.2026.

2.3 Keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

Keskkonnaamet jättis keskkonnamõtjude hindamise Rakvere Vallavalitsuse loa andmise menetluse käigus algatamata (KOTKAS 21.05.2026 numbriga DM-129151-35).

3. KAALUTLUSED

3.1 Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse luba ja kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju (KeHJS § 3 lg 1 p 1, p 2).

Keskkonnaamet peab andma eelhinnangu ja kaaluma keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) vajalikkust (KeHJS § 6 lg 2³), kuna tegemist on maavara kaevandamisega (KeHJS § 6 lg 2 p 2, § 6¹ lg 3, § 11 lg-te 2 ja 4 ning KeHJS § 6 lg 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi määrus nr 224; § 1 lg 1 ja § 3 p 4)).

Eelhindanguga selgitatakse, kas kavandatav tegevus võib eeldatavalt kaasa tuua olulise keskkonnamõju või mitte ning otsustatakse KMH algatamine või algatamata jätmine (KeHJS § 6 lg 2¹, § 6¹ lg 3, § 11 lg-d 2 ja 4).

Keskkonnaamet on andnud eelhinnangu (KOTKAS 21.05.2026 nr DM-129151-35), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik. Loa andmisel tuleb siiski arvestada eelhindangus välja toodud keskkonnameetmetega (vt pt 3.4.1.)

Eelhindamise tulemusena järeldab Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

1. kavandatav tegevuskoht ei asu Natura 2000 võrgustiku alal ning mõju lähimale Natura 2000 võrgustikku kuuluvale alale, Sämi loodusalale (EELIS kood RAH0000363), on välistatud;
2. kavandatava kaevandamisega ei mõjutata oluliselt ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte, kui järgitakse keskkonnaloale seatud kõrvaltingimusi;
3. ümbruskonna tundlike alade ja asustuse piirmäärasid müra ja õhusaaste osas ei ületata;
4. kaevandamine ei mõjuta oluliselt väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub põhjaveetasel alandamata. Keskkonnaloaga kehtestatavad seiretingimused tagavad, et põhjavee ja veekvaliteedi jälgimine oleks pidev ning võimalikke muutusi hinnatakse regulaarselt. Kaevandamise käigus tuleb hoolsalt vältida reostuse teket;
5. Kaevandamistööde käigus looduslik maastik hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega peale kaevandamistegevuse lõpetamist.

3.2. Kaalutlused loa andmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13).

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna keskkonnaluba kaevandamiseks antakse kuni 15

aastaks (MaaPS § 60 lg 2).

3.2.1 Maavara kaevandamine

3.2.1.1 Lubatav tegevus

Rakvere Vallavalitsusel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vaja maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1).

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet. MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Rakvere Vallavolikogu 28.05.2025 otsusega nr 173 kooskõlastas Rakvere Vallavalitsuse Sämi liivakarjääri keskkonnaloa taotluse (registreeritud KOTKAS 30.05.2025 numbriga DM-129151-20).

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmeoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjätmete kohta. Sämi liivakarjääris looduslikust lasundist väljatav maavara ja selle katend (muld) leiab kogu mahus kasutust, seega ei teki Sämi liivakarjääri mäeeraldiselt kaevandamisel jäätmeseaduse § 2 lg 1 ja lg 2 tähenduses jätmeid ega § 7¹ kohaseid kaevandamisjätmeid. Kaevandamisjäätmekava on vajalik juhul, kui kaevandamise käigus tekivad jätmed jäätmeseaduses § 2 lg 1 ja lg 2 toodud jätme mõiste tähenduses.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Taotluse on välja toodud, et liiva kavatsetakse kasutada ehituses, teedehituses ja remondiks.

3.2.2 Vee erikasutus

3.2.2.1 Lubatav tegevus

Korralduse otsustava osa punkt 1.1. annab õiguse karjäärivee suublasse juhtimiseks (VeeS § 187 p 9).

Ettevõtte juhib karjäärist vett suublasse Lääne-Viru maakonnas Rakvere vallas Sämi külas Sämi liivakarjäär kinnistult (katastritunnus 77002:004:0120) Lääne-Viru maakonnas Rakvere vallas Sämi külas Kraavi kinnistule (katastritunnus 77002:004:0036). Sämi liivakarjäärist juhitakse vesi ühe väljalasuga (Sämi liivakarjäär koodiga LV 092).

VeeS § 18 lg 2 kohaselt ei peeta heitveeks sademevett, kaevandamisvett, karjäärivett, jahutusvett, maaparandussüsteemis voolavat vett ega vesiviljeluses ja hüdroenergia tootmises kasutatavat vett.

3.2.2.2 Nõuded vee erikasutusele

VeeS § 130 lg 2 alusel kehtestatud keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandamis-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ (edaspidi *määrus nr 61*) § 9 lg 5 kohaselt tuleb kaevandamis- ja karjääriveele loaga määrata vähemalt biokeemilise hapnikutarbe, keemilise hapnikutarbe, pH ja heljumi sisalduse piirväärtused koos vastava seirekohustusega. Muud määruse nr 61 lisas 1 nimetatud saastenäitajate piirväärtused ja seirenõuded määratakse loas sõltuvalt kaevandatavast maavarast ning kaevandamisest või karjäärist ärajuhitava vee päritolu ja riskihinnangu põhjal.

Suublasse juhitud karjäärivesi peab vastama määruse nr 61 lisas 1 toodud piirväärtustele (VeeS § 130 lg 2). Karjäärivett tohib suublasse juhtida, kui saastenäitajad ei ületa määruse nr 61 lisas 1 sätestatud piirväärtusi, mis kehtivad reoveekogumisala kohta, mille koormus on 2000–9999 inimekvivalenti (edaspidi *ie*), välja arvatud heljumisisaldus, mis ei tohi ületada 40 mg/l (määrus nr 61 § 9 lg 1).

Määruse nr 61 kohaselt kohalduvad karjäärist ärajuhitavale veele § 9 lg-s 1 nimetatud piirväärtused (BHT7 – 15 mg/l, KHT – 125 mg/l, heljum 40 mg/l).

Looduslikke veekogusid mäeeraldisele ei jää. Lähimaks veekoguks (veeseaduse § 3 mõistes) on Kunda jõgi (Eesti Looduse Infosüsteemi, edaspidi *EELIS* kood VEE1072900), mis jääb Sämi liivakarjäärist ca 420 m kaugusele edela-lääne suunda. Vee väljavool karjäärist on madalamast läänepoolsest süvendist Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), mis suubub Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911). Kolgaküla kraav, mis on ühtlasi ka Kolga maaparandussüsteemi eesvool (maaparandussüsteemi kood 11072900200900011M), suubub omakorda Kunda jõkke.

Karjääri lähiümbruses asub neli puurkaevu Sarapmäe (PK-1, EELIS kood PRK0050881), Põdra (PK-2, EHR kood 220511766), Jüsmä (PK-3) ja Vilepilli (PK-4, EELIS kood PRK0022508). Need puurkaevud jäävad 180...270 m kaugusele karjäärist. Puurkaevud võtavad vee Siluri-Ordoviitsiumi veekihist. Kaevude sügavused on 15...46 m ja need on varustatud manteltorudega, millede pikkus on 12...31 m. Ehitisregistri andmetel asub Põdra kinnistul kaev, kuid Jüsmä kinnistul EHR andmetel kaevu ei ole. Põdra ja Jüsmä kinnistute puurkaevud ei ole kantud Eesti Looduse Infosüsteemi, mistõttu ei ole nad märgitud ka Maa- ja Ruumiameti kitsenduste kaardile. Karjääri lähiümbruses paikneb 3 salvkaevu: Raudla, Tammoja ja Jüsmä, kuid Jüsmä salvkaevu ei kasutata. Raudla ja Tammoja salvkaevud paiknevad karjäärist vastavalt 140 m ja 265 m kaugusel. Eeltoodust tulenevalt asuvad salvkaevud karjääri mõjuraadiuses.

Taotluse kohaselt juhitakse aastas liivakarjäärist ära 20725 m³ vett, mis teeb keskmiseks vooluhulgaks 0,0007 m³/s. Ettevõtte on lisanud keskkonnaloa taotlusele ärajuhitava vee koguse

kvartalite lõikes. Seega määratakse keskkonnaloas Sämi liivakarjäär väljalask aastaseks koguseks 20 725 m³ning kvartaalseks 5181 m³.

Lähtudes ettevaatusprintsipiist lisatakse keskkonnaloale tingimus, et juhul kui selgub, et kaevandamise tagajärjel on kaevudes veetase alanenud alla kriitilise piiri ja/või on toimunud vee kvaliteedi halvenemine on loa omanikul kohustus rajada maaomanikele uued kaevud piisava veevarustusega kaevandaja kulul ning seni tagada kvaliteetse joogivee olemasolu kinnistutel. Peale uute kaevude rajamist tuleb kaevudes teostada seiret ühe aasta jooksul (üks kord kvartalis), mõõta kaevudes veetaset ja määrata: värvus, hägusus, lõhn, elektrijuhtivus, pH, oksüdeeritavus, üldkaredus, NH₄, NO₃, NO₂, Cl, SO₄, HCO₃, Ca, Mg, Na, K, Fe, Mn, F ja mikrobioloogilised näitajad (Escherichia coli, enterokokid, kolooniate arv 22 °C juures). Peale seire teostamist tuleb loa omajal esitada seireandmete põhjal ekspertarvamus Keskkonnaametile.

Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud ka kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades on lekete tõenäosus väike ja lekkes kiiresti avastatavad.

Kõige tõenäolisem pinnase kvaliteeti mõjutav avari on diiselkütuse või õli leke masinatest, mis kaevandamistööde käigus võib juhtuda. Seega kantakse keskkonnaloale järgmine tingimus: Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis- ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud plastil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Õnnetuse kohas tuleb reostunud pinnas kiiresti eemaldada ja anda üle vastavat käitlusõigust omavale jäätmekäitlejale.

Vee erikasutaja peab tagama vee juhtimisel suublasse loaga seatud piirmääradele vastavuse. Veeproovide mittevastavuse korral tuleb loa omajal kasutusele võtta asjakohased meetmed, tagamaks karjäärivee vastavuse loas kehtestatud piirmääradeni. Reostusnäitajate seire tulemuste mittevastavusel loas kehtestatud piirmääradele on loa andjal õigus esitada loa saajale rangemad nõuded ja/või täiendavad tingimused.

Kui hinnatakse karjäärivee saasteainete sisaldust, määratakse suublasse juhitava kasutatud vee proovivõtu sagedus loaga (määrus nr 61 § 16 lg 1).

Proovivõtu sagedus ja koht karjäärivee korral saastenäitajate määramiseks täpsustatakse loas. Karjäärivee proove tuleb võtta vähemalt üks kord aastas, kuid loa andja ei tohi loaga määrata proovivõtu sageduseks rohkem kui üks kord kvartalis. Loa andja määrab proovide võtmiseks üks kord poolaastas.

Esinduslikke proove peab olema võimalik võtta suublast juhityavast karjääriveest (määrus nr 61 § 14 lg 2).

Proovi võtmisel tuleb tagada proovi esinduslikkus ning proovi võtmine peab vastama VeeS § 236 lg 7 alusel kehtestatudle kui on loaga nõutud, ja arvestada kvartali jooksul võetud proovide

keskmist tulemust (määrus nr 61 proovivõtumeetoditele (määrus nr 61 § 14 lg 6).

Keskkonnaloaga nõutav omaseire kuulub veeuuringu alla. Veeuuring VeeS tähenduses on vee, vee-elustiku, veekogu põhjasette, pinnase ja reoveesette ning naftasaaduste ja muude saastavate ainete proovi võtmine ja analüüsimine veeseisundi hindamise, saastatuse kindlakstegemise, veeloa taotluse ja selle lisade kontrollimise, veeloa omaja üle tehtava kontrollseire, keskkonnatasu arvutamise ning veeloaga nõutava omaseire eesmärgil (VeeS § 236 lg 2).

Kui proove võetakse veeuuringu või joogiveeuuringu käigus, peab proovivõtja olema atesteeritud vastavas valdkonnas käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel kehtestatud korra kohaselt, kasutama veeuuringu või joogiveeuuringu eesmärgiga sobivaid mõõte- ja proovivõtuvahendeid ning järgima asjakohast mõõtemetoodikat (VeeS § 243 lg 1). Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad määrab ning proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogrammi, atesteerimise korra, atesteerimistunnistuse vormi ja atesteerimiskomisjoni töökorra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega „Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad, proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogramm, atesteerimise kord, atesteerimistunnistuse vorm ja atesteerimiskomisjoni töökord“ (VeeS § 243 lg 5). Selle sätte alusel valdkonnas, mille proovivõtjaid ei atesteerita, peab proovivõtja proovivõtul järgima asjaomase proovivõtuvaldkonna tunnustatud meetodit ja tagama, et saadud tulemuste jälgitavus on tõendatud.

Karjäärivee seirearuanded tuleb esitada KOTKAS-es. Kui seire tulemusel või muul viisil selgub, et keskkonnaloaga lubatud tegevusega kaasneb keskkonnoaht või oluline keskkonnahäiring, võib Keskkonnaamet KeÜS § 59 lg 1 p 2 alusel algatada keskkonnaloa muutmise menetluse, et seada täiendavaid tingimusi või piiranguid. Täiendavalt on Keskkonnaametil KeÜS § 62 lg 2 p 2 alusel õigus keskkonnaluba kehtetuks tunnistada juhul, kui loa omaja ei täida loaga või õigusaktiga sätestatud nõudeid.

Kaalutus veemajanduskava rakendamiseks

Sämi liivakarjäärist juhitakse karjäärivesi ühe väljalaskmega. Väljalask Sämi liivakarjäär (kood LV092) juhitakse Vilepili kraavi (EELIS kood VEE1072912), mis suubub pärast Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911) ja lõpuks Kunda jõkke (EELIS kood VEE1072900).

Kunda jõgi kuulub veemajanduskavadesse määratud vooluveekogumitesse (EE_1_1072900_3 Kunda Jaama tn sillast suudmeni ja EE_1_1072900_2 Kunda Anguse jõest Kunda Jaama tn sillani). Kunda jõe koondseisund (2019) lõigul Anguse jõest Kunda Jaama tn sillani, on halb. Jõe halb seisund on tingitud antud lõigul orgaaniliste ja mineraalväetiste kasutusest põllumajanduses.

Veemajanduskava (edaspidi VMK) on kinnitatud 07.10.2022 keskkonnaministri käskkirjaga nr 357 „Veemajanduskavad ja meetmeprogramm lisadega“ (2022-2027).

VeeS § 31 p 2 kohaselt tuleb vältida veeökosüsteemide, nendest sõltuvate maismaaökosüsteemide ja märgalade seisundi halvenemist ning parandada nende seisundit.

VeeS § 32 lg 1 kohaselt on pinnavee kaitse eesmärk pinnaveekogumite, sealhulgas tehisveekogumite, tugevasti muudetud veekogumite ning pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude, sealhulgas territoriaalmere, vähemalt hea seisund.

VeeS § 33 lg 3 kohaselt tuleb pinnaveekogumiga hõlmamata veekogudes vältida prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete, teatavate muude saasteainete ja vesikonnaspetsiifiliste saasteainete piirväärtuste ületamist ning vee kasutamiseks ja elustiku kaitseks vajalike kvaliteedinäitajate halvenemist. VeeS § 129 lg 5 ja määruse nr 61 § 10 lg 1 kohaselt määratakse suubla seire keskkonnavalas. Seega kui peaks täiendavate uuringute või seire käigus selguma, et karjäärivee juhtimisega halveneb Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911) ja Kunda jõe (EELIS kood VEE1072900) seisund on loa andjal õigus nõuda täiendavate meetmete kasutusele võtmist ja suubla seire tingimuste seadmist.

Kuna karjäärivett ei juhita otse Kunda jõe vooluveekogumisse ei määra loa andja suublale suublaseiret.

Täiendavalt on Keskkonnaametil KeÜS § 62 lg 2 p 2 alusel õigus keskkonnaluba kehtetuks tunnistada juhul, kui loa omaja ei täida loaga või õigusaktiga sätestatud nõudeid.

3.3 Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb hetkel kehtiva MaaPS §-s 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

MaaPS § 55 lõike 2 punktides 1-9 ja lõike 3 punktides 2-3 toodud asjaolusid Sämi liivakarjääri mäeeraldise, mäeeraldise teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 10 sätestab, et keskkonnavalas andmisest keeldutakse, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga. Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“. Keskkonnaamet on hinnanud esitatud taotluse materjale ja menetluse käigus kogutud andmeid ning leidnud, et teadaolevalt käesoleva loa andmisega ei minna vastuollu riigi huviga. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 11 sätestab, et keskkonnavalas andmisest keeldutakse, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus keskkonnavalas andmisega. Rakvere Vallavalitsus nõustus keskkonnavalas andmisega. Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 2 punkti 11 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 12 sätestab, et keskkonnavalas andmisest keeldutakse, kui taotletava keskkonnavalas alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega. Keskkonnaameti 21.05.2026 kirjaga nr DM-129151-35 kinnitatud KMH eelhinnangu järeldus oli, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju. Seega ei esine MaaPS § 55

lõike 2 punkti 12 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 55 lõike 3 punkt 1 sätestab, et kaevandamisloa andmisest võib keelduda, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest ja selle andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus. Taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga 04.06.2026), Seega ei esine MaaPS § 55 lõike 3 punkti 1 kohast keeldumise alust.

Maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses. Sämi liivakarjäär asub munitsipaalomandis olevale kinnistul Sämi liivakarjäär (katastritunnus 77002:004:0120), mille sihtotstarve on 100% mäetööstusmaa.

3.4 Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muuhulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud hüve (HMS § 4 lõige 2). MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

Käesoleva loa kõrvaltingimused lähtusid keskkonnamõju eelhindangus esitatud kaalutlustest (registreeritud KOTKAS 21.05.2026 numbriga DM-129151-35) ja peatükis 3.5 toodud 13.03.2026 loa eelnõule tulnud ettepanekutest.

3.4.1. Eelhindangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõjude eelhindangu ning otsustanud 21.05.2026 kirjaga nr DM-129151-35 Sämi liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele jätta KMH algamata. Sämi liivakarjääris kaevandamisega kaasneda võivaid keskkonnahäireid on pikemalt käsitletud eelhindangu peatükis 3 ning siinkohal ei korrata.

Eelhindangus esitati järgmised keskkonnameetmed:

1. Raudla (katastritunnus 77002:004:0440) ja Tammoja (katastritunnus 77002:004:0421) katastriüksuste salvkaevudest teostada üks kord aastas veetaseme mõõtmist ja iga 3 aasta järel määrata kaevuveest sotsiaalministri 24.09.2019 määruse nr 61 ja taristuministri 24.03.2026 määruse nr 25 § 15 lg 2 punkt 2 toodud näitajad (värvus, hägusus, lõhn, oksüdeeritavus, elektrijuhtivus, pH, üldkaredus, NH_4 , F, K, Ca, Cl, Mg, Mn, Na, NO_3 , NO_2 , üldFe, SO_4 ja HCO_3). Esimene mõõtmine nii veetaseme kui ka kvaliteedi osas tuleb teha enne kaevandamistegevuse algust. Kui tuvastatakse, et joogiveeallikate vee kvaliteet või põhjaveetase on halvenenud kaevandamise tagajärjel, tuleb rajada uued kaevud kaevandaja kulul ning seni tagada kvaliteetse joogivee olemasolu kinnistutel (maapõueseadus § 93 lg 1);
2. Juhul kui seire tulemuste põhjal selgub, et karjäärivesi ei vasta keskkonnaloas kehtestatud nõuetele ja sellega võib kaasneda Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), mis suubub Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911) seisundi halvenemine on loa andjal õigus nõuda täiendavate meetmete kasutusele võtmist (rajada lisaks settebasseinid), määrata rangemad nõuded ja seada suubla seire tingimused;
3. Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel või väljaspool karjääri selleks ette nähtud kohtades;
4. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas olema vajalik koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata;
5. Avarii korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Keskkonnaametit, Politsei- ja Piirivalveametit ja Päästeametit;
6. Maavara kaevandamine on lubatud esmaspäevast reedeni ajavahemikus 7.00-21.00. Keelatud on maavara kaevandada ja välja vedada riiklikel pühadel. Kui ilmneb vajadus töötada nädalavahetustel, tuleb sellest eelnevalt teavitada lähimaid elanikke ning saada nende nõusolek;
7. Müra kohta kaebuste esinemisel, tuleb keskkonnaloa omajal korraldada aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes mõõtmised kaebuse esitaja katastriüksusel ja piinormide ületamisel korraldada koheselt karjääritöö selliselt, et ületamisi ei esineks;
8. Tolmu leviku piiramiseks tuleb vajaduse tekkimisel karjääri väljaveoteid ning toodangut kuival aastaajal niisutada.

Kõikide eelhindangus esitatud keskkonnameetmetega arvestati loa andmisel, kuid neid täiendati vastavalt loa eelnõu juures tulnud ettepanekutele (vaata peatükk 3.5) ja peatükk 3.4.2 all toodule.

3.4.2. Kinnistu kasutusõigus

Keskkonnaluba taotletakse Lääne-Viru maakonnas Rakvere vallas Sämi külas Sämi liivakarjäär kinnistul (77002:004:0120). Tegemist on munitsipaalomandis oleva maaüksusega, mille omanikuks on Rakvere vald.

Tulenevalt eelnevast on põhjendatud määrata loa järgmine kõrvaltingimus: Ettevõtte on kohustatud teavitama loa andjat käitise tegevuskoha kasutusõiguse lõppemisest (sh

ülesütlemisest) või muutmisest viivitamatult, kuid mitte hiljem kui 7 päeva jooksul pärast vastava muudatuse jõustumist või kasutusõiguse lõppemist. Kui tegevuskoha kasutusõigus lõpeb või muutub ning loa andjale ei ole esitatud uut tegevuskoha kasutusõigust tõendavat dokumenti, võib loa andja tunnistada loa nr KL-523578 kehtetuks.

3.4.3. Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloale kantakse järgmised kõrvaltingimused:

1. Raudla (katastritunnus 77002:004:0440) ja Tammoja (katastritunnus 77002:004:0421) katastriüksuste salvkaevudest teostada üks kord aastas veetaseme mõõtmist ja iga 3 aasta järel määrata kaevuveest sotsiaalministri 24.09.2019 määruse nr 61 ja taristuministri 24.03.2026 määruse nr 25 § 15 lg 2 punkt 2 toodud näitajad (värvus, hägusus, lõhn, oksüdeeritavus, elektrijuhtivus, pH, üldkaredus, NH_4 , F, K, Ca, Cl, Mg, Mn, Na, NO_3 , NO_2 , üldFe, SO_4 ja HCO_3). Esimene mõõtmine nii veetaseme kui ka kvaliteedi osas tuleb teha enne kaevandamistegevuse algust. Kui tuvastatakse, et joogiveeallikate vee kvaliteet või põhjaveetaseme on halvenenud kaevandamise tagajärjel, tuleb rajada uued kaevud kaevandaja kulul ning seni tagada kvaliteetse joogivee olemasolu kinnistutel (maapõueseadus § 93 lg 1);
2. Ettevaatusprintsipi järgides on kaevandajal kohustus enne kaevandamistegevuse alustamist mõõta Sarapmäe (katastritunnus 77002:004:0011), Põdra (katastritunnus 77002:004:0280), Jüsmä (katastritunnus 66101:001:0574) ja Vilepilli (katastritunnus 77002:003:0004) majapidamiste puurkaevude veetaseme ning teostada puurkaevude vee kvaliteedi seire. Puurkaevu veetaseme mõõtmisest koostatakse kahes eksemplaris vastav akt, mis on allkirjastatud kaevu omaniku ja keskkonnaloa omaniku esindaja poolt. Mõõtmisaktid esitatakse Rakvere Vallavalitsusele ja Keskkonnaametile. Pärast esmast seiret teostatakse kaevandamistegevuse ajal puurkaevude veetaseme ning vee kvaliteedi seiret üks kord aasta jooksul. Juhul kui esimesel kolmel aastal ei tuvastata kaevandamistegevusega seotud negatiivset mõju puurkaevudele, võib veekvaliteedi seiret edaspidi teostada üks kord kolme aasta jooksul. Puurkaevude vee kvaliteedi seire teostamisel tuleb lähtuda sotsiaalministri 24.09.2019 määrusest nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ja analüüsimeetodid ning tarbijale teabe esitamise nõuded1“ ning seirata järgmisi näitajaid: värvus, hägusus, lõhn, elektrijuhtivus, pH, oksüdeeritavus, üldkaredus, NH_4 , NO_3 , NO_2 , Cl, SO_4 , HCO_3 , Ca, Mg, Na, K, Fe, Mn, F ja mikrobioloogilised näitajad (*Escherichia coli*, enterokokid, kolooniate arv 22 °C juures);
3. Juhul kui seire tulemuste põhjal selgub, et karjäärivesi ei vasta keskkonnaloas kehtestatud nõuetele ja sellega võib kaasneda Vilepilli kraavi (EELIS kood VEE1072912), mis suubub Kolgaküla kraavi (EELIS kood VEE1072911) seisundi halvenemine on loa andjal õigus nõuda täiendavate meetmete kasutusele võtmist (rajada lisaks settebasseinid), määrata rangemad nõuded ja seada suubla seire tingimused;
4. Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel või väljaspool karjääri selleks ette nähtud kohtades;
5. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas olema vajalik koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata;
6. Avarii korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Keskkonnaametit, Politsei- ja

Piirivalveametit ja Päästeametit;

7. Maavara kaevandamine on lubatud esmaspäevast reedeni ajavahemikus 8.00-17.00. Keelatud on maavara kaevandada ja välja vedada riiklikel pühadel;

8. Mära kohta kaebuste esinemisel, tuleb keskkonnaloa omajal korraldada aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes mõõtmised kaebuse esitaja katastriüksusel ja piirnormide ületamisel korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks;

9. Tolmu leviku piiramiseks tuleb vajaduse tekkimisel karjääri väljaveoteid ning toodangut kuival aastaajal niisutada;

10. Ettevõtte on kohustatud teavitama loa andjat käitise tegevuskoha kasutusõiguse lõppemisest (sh ülesütlemisest) või muutmisest viivitamatult, kuid mitte hiljem kui 7 päeva jooksul pärast vastava muudatuse jõustumist või kasutusõiguse lõppemist. Kui tegevuskoha kasutusõigus lõpeb või muutub ning loa andjale ei ole esitatud uut tegevuskoha kasutusõigust tõendavat dokumenti, võib loa andja tunnistada loa nr KL-523578 kehtetuks.

3.5 Ettepanekute ja vastuväidete kaalumise

Loa taotluse avalikustamise käigus esitatud arvamused on käsitletud käesoleva korralduse peatükis 2.2.

Sämi liivakarjääri keskkonnaloa eelnõule, mis esitati 13.03.2026 kirjaga nr DM-129151-26, esitati kolme eraisiku poolt arvamusi. Alljärgnevalt on toodud nende arvamused ja Keskkonnaameti vastused arvamuste osas.

Eraisik A.P. esitas 23.03.2026 küsimused Põdra kinnistu osas, (registreeritud KOTKAS 24.03.2026 nr DM-129151-27). Keskkonnaamet vastas kirjale 16.04.2026 kirjaga nr DM-129151-32. Kirjas oli põhiküsimuseks salvkaevude ja veetasemete teema.

Keskkonnaamet selgitas oma vastuses, et Sämi liivakarjääri menetluse juures on kaevude veetaseme teema üks olulisemaid küsimusi, mille tõttu loa menetluse käigus teostati hüdrogeoloogiline eksperthinnang (KOTKAS 24.09.2025 nr DM-129151-24). Vastavalt lisati keskkonnaloa eelnõule kõrvaltingimus nr 1 mõjutatud salvkaevude seire osas. Lisaks viitas Keskkonnaamet täiendavale kõrvaltingimusele lisamise kavale puurkaevude veetaseme ja veekvaliteedi seire kohta, mis lisati keskkonnaloale uue kõrvaltingimuseks nr 2. Vee kvaliteedi halvenemise korral on kinnistute kaevude omanikel või Keskkonnaametil õigus ühepoolset nõuda sagedasemat vee kvaliteedi hindamist. Kui tuvastatakse, et joogiveeallikate vee kvaliteet või põhjaveetaseme on halvenenud kaevandamise tagajärjel, tuleb rajada uued kaevud kaevandaja kulul ning seni tagada kvaliteetse joogivee olemasolu kinnistutel (maapõueseadus § 93 lg 1). Uue puurkaevu rajamine tuleb algtada viivitamata ning viia lõpule põhjendamat viivitusega, arvestades vajalikke projekteerimis-, ehitus- ja haldusmenetlusi.

Eraisik K.V. esitas 27.03.2026 selgitustaotluse Sämi liivakarjääri keskkonnaloa eelnõu osas, (registreeritud KOTKAS 30.03.2026 nr DM-129151-28). Keskkonnaamet vastas kirjale 16.04.2026 kirjaga nr DM-129151-31. Alljärgnevalt on toodud lühidalt küsimused ja vastused.

1. Küsimus oli menetlusest teavitamise osas. Selles osas Keskkonnaamet selgitas, et teavitati KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2 alusel piirinaabreid ja mõjutatud isikuid. Vilepilli kinnistu maaomanikuna olite Teie määratud menetlusosaliseks. Keskkonnaamet saatis 13.03.2026 Sämi liivakarjääri eelnõude kirja nr DM-129151-26 välja kõigile menetlusosalistele 13.03.2026 eesti.ee kaudu. Juhul, kui eesti.ee kaudu ei tulnud 2 päeva jooksul vastust kirja kättetoimetamise osas, siis edastati 16.03.2026 kirjad tavaposti kaudu maaomanike registreeritud postiaadressile. Teile saadeti kiri 13.03.2026 eesti.ee kaudu, aga vaatamata sellele, et eesti.ee kaudu ei tulnud vastust kättetoimetamise osas teile, kirja paberkandjal teile ei saadetud. Keskkonnaamet vabandab selle menetlusvea eest.

2. Paluti enne kaevandamistegevuse alustamist ka puurkaevude joogivee analüüsimist. Keskkonnaamet vastas küsimusele sarnaselt, nagu eelnevalt selgitatud Erasik A.P. 16.04.2026 vastuskirjas nr DM-129151-32.

3. Küsiti, kes teostab kaevandustegevusele järelevalvet? Keskkonnaamet vastas, et MaaPS § 107 lõik 1 järgi teostab riiklikku järelevalvet maapõue seaduse ja selle alamaktide osas Keskkonnaamet ning MaaPS § 107 lõik 4 järgi teostab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet järelevalvet kaevandamisprojekti, markšeiderimõõdistuse ja kaevandamise ohutusnõuete osas.

4. Tehti ettepanek Kaevandamistegevuse tööaja vähendamiseks tööpäevadel kell 8.00–17.00. Keskkonnaamet selgitas tööaja seadmise põhimõtteid ning lubas edastada ettepaneku Rakvere Vallavalitsusele, märkides, et juhul kui Rakvere Vallavalitsus nõustub ajavahemiku vähendamisega, muudetakse vastavalt kõrvaltingimust.

Eraisik M.A. esitas 01.04.2026 küsimused Sämi liivakarjääri keskkonnaloa eelnõu osas, (registreeritud KOTKAS 01.04.2026 nr DM-129151-29). Keskkonnaamet vastas kirjale 16.04.2026 kirjaga nr DM-129151-30. Alljärgnevalt on toodud lühidalt küsimused ja vastused.

1. Küsiti põhjavee taseme ja kvaliteedi kaitse osas. Keskkonnaamet vastas küsimusele sarnaselt, nagu eelnevalt selgitatud Erasik A.P. 16.04.2026 vastuskirjas nr DM-129151-32.

2. Küsiti Müra ja tolmu mõju osas. Keskkonnaamet selgitas tööaja seadmise põhimõtteid ja lubas edastada ettepaneku Rakvere Vallavalitsusele, märkides, et juhul, kui Rakvere Vallavalitsus nõustub ajavahemiku vähendamisega muudetakse vastavalt kõrvaltingimust. Lisaks esitati selgitused loale seatud müra ja tolmu seotud kõrvaltingimuste osas. Seejuures lisati, et keskkonnamõju eelhindangus ei leitud praegu vajadust müra valli lisamiseks. Keskkonnaamet lubas vastava ettepaneku esitada Rakvere Vallavalitsusele.

3. Küsiti keskkonnamõju hindamise vajaduse osas. Keskkonnaamet, vastas, et 13.03.2026 kirjaga nr DM-129151-26 saadeti keskkonnaloa eelnõu lisana 3 ka keskkonnamõju hindamise algamata jätmise otsuse eelnõu, mille osaks on keskkonnamõju eelhindang, kus hinnati keskkonnamõju olulisust. Eelhindamise tulemusena järeldas Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju.

4. Küsiti omandiõiguse kaitse osas. Keskkonnaamet vastas, et lähtub keskkonnaloa menetlusel kehtivast õigusruumist ja oma pädevuset.

5. Küsiti kaevandamise periood ja ala korrastamise osas. Keskkonnaamet selgitas, et kaevandatud maa korrastamise kohustus tuleneb MaaPS §-st 80. MaaPS § 81 lg 1 sätestab, et kaevandatud maa korrastatakse kaevandatud maa korrastamise projekti (edaspidi korrastamisprojekt) kohaselt. Korrastamisprojekti koostamise korraldab kaevandamisloa omaja korrastamistingimustest lähtuvalt (MaaPS § 81 lg 2). Sämi liivakarjäär asub munitsipaalomandis oleval katastriüksusel, mille omanikuks on Rakvere vald. Kaevandatud maa korrastatakse korrastamistingimuste alusel koostatud korrastamisprojektist lähtuvalt. Korrastamistingimusi andes küsib Keskkonnaamet kooskõlastust kohalikult omavalitsuselt ja maa omanikult (MaaPS § 81 lg 5).

Praegu on Sämi liivakarjääri keskkonnaloale vastavalt taotlusele lisatud kaevandatud maa kasutamise otstarve veekogu ja metsamaa. Keskkonnaloa eelnõule on lisatud lisana korrastatud ala plaan, mis esitati taotluse juures.

Kaevandatud maa tuleb korrastada enne kaevandamisloa kehtivuse lõppemist. Kui kaevandamisluba tunnistatakse kehtetuks enne kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetaks tunnistamist, tuleb kaevandatud maa korrastada loa kehtetuks tunnistamise otsuses määratud tähtpäevaks (MaaPS § 84 lg 5).

6. Kokkuvõtvalt andis Keskkonnaamet teada, et kavandab loale lisada täiendavad kõrvaltingimused puurkaevude veetaseme ja veekvaliteedi seire kohta. Samuti lubati teha ettepanekud müra vähendamise osas Rakvere Vallavalitsusele.

Loa kõrvaltingimuste muutmine

Keskkonnaamet kaalus esitatud ettepanekuid ja edastas Rakvere Vallavalitsusele Sämi liivakarjääri keskkonnaloa eelnõu kõrvaltingimuste muutmissettepaneku 16.04.2026 kirjaga nr DM-129151-33. Rakvere Vallavalitsus vastas ettepanekute osas omapoolse seisukohaga 04.05.2026 kirjaga nr 8-3/402-1 (registreeritud KOTKAS 05.05.2026 numbriga DM-129151-34).

Müra puudutavate ettepanekute osas Rakvere Vallavalitus nõustus kaevandamistegevuse tööaja piiranguga kell 8.00–17.00 tööpäevadel. Samuti nõustuti müratõkkevallide rajamise nõude lisamisega aga Rakvere Vallavalitsuse seisukohas selgitati, et müratõkkevallide rajamise vajadus peab lähtuma tegelikust olukorrast. Juhul kui kaevandamistegevus põhjustab elanikele häirivat müra, tuleb kaevandajal tellida müra mõõtmised. Kui mõõtmiste tulemused näitavad kehtivate piirnõrmide ületamist, tuleb rakendada leevendusmeetmena müratõkkevallide rajamist. Seega ei oldud nõus enne kaevandamise alustamist müravallide nõudega.

Vee teemade osas Rakvere Vallavalitus nõustus puurkaevude veetaseme ja veekvaliteedi täiendavate seiretingimuste kehtestamisega.

Loa eelnõud täiendati vastavalt loa eelnõu kohta tulnud ettepanekutele ja Rakvere Vallavalitsuse seisukohale. Kõrvaltingimuste vahele lisati lisa veeseire kõrvaltingimus nr 2. Varasema kõrvaltingimuse nr 6 ja nüüdse kõrvaltingimuse nr 7 sõnastust muudeti. Ajaliselt lubati maavara kaevandamine esmaspäevast reedeni ajavahemikus 8.00-17.00.

Müravallide nõuet kõrvaltingimustesse ei lisatud. Samas märgime, et kõrvaltingimus nr 8. järgi müra piirnormide ületamisel tuleb korraldada koheselt karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks. Üks võimalus karjääritöö ümber korraldamiseks on müravallide rajamine.

Lisaks eelnevale muudeti kõrvaltingimuses nr 1 määruse viide. Kõrvaltingimuses varasemalt viidatud keskkonnaministri määrus nr 43 tunnistati kehtetuks 28.03.2026 ja selle asemel kehtib taristuministri 24.03.2026 määrus nr 25 "Puurkaevu ja -augu ning salvkaevu ehitamise nõuded ja kord", mis jõustus 28.03.2026. Määruses viidatud näitajad jäid samaks.

Keskkonnaamet edastas täiendatud Sämi liivakarjääri loa eelnõud tutvumiseks menetlusosalistele, sealhulgas loa taotlejale ja kohaliku omavalitsuse üksusele 21.05.2026 kirjaga nr DM-129151-36, arvamuse avaldamise tähtajaga 04.06.2026.

Täiendatud eelnõu osas arvamusi ei esitatud.

3.6 Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima AÕKS, JäätS, VeeS, MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad keskkonnavalised kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis ["Loa omaja meelepea"](#).

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Mäeeraldise plaan
3. Geoloogilised läbilõiked
4. Korrastatud maa plaan

Kersti Ritsberg
vanemspetsialist
maapõuebüroo